

تولید، کسری و موازنه انرژی در ایران



رضا پدیدار،نایب‌رئیس فدراسیون صنعت نفتایران

در ایران انرژی همواره به‌عنوان منبعی برای تأمین مالی دولت و منبع پیش‌رانی برای توسعه اقتصادی و رفاه اجتماعی بوده است. بر این اساس اقتصاد کشور برمبنای مزیت انرژی، استحصال و صادرات منابع هیدروکربوری و مشتقات آن بنا شده است. در دهه اخیر اما بازار انرژی به دلایل مختلف سیاسی و اقتصادی دچار تغییر و تحولات عمده‌ای شده و اثر آن در اقتصاد کشور نیز نمایان شده است. تحریم‌های بین‌المللی به‌طورخاص بخش انرژی کشور را که ستون‌های اقتصاد ایران بر آن بنا شده بود، مورد هدف قرار داده است. با نگاهی به شاخص‌ها و آمارهای بخش انرژی، ناترازی در بخش گاز، فراآورده‌های نفتی و برق کاملاً مشهود است. به‌دلیل سرمایه‌بر بودن این بخش و ساختار انحصاری آن، میزان واکنش به تحریم‌های بی‌سابقه بین‌المللی کافی نبوده و انرژی که زمانی پیشران اقتصاد کشور بود، به مانعی برای دستیابی به اهداف اقتصادی بدل شده است.

کسری حدود ۲۰۰ تا ۲۲۰ میلیون متر مکعب در روز گاز طبیعی و نیز قطع گاز صنایع در زمستان، اعمال خاموشی‌های گسترده طی سه‌ماهه گرم سال به صنایع و کسری ۱۱ هزار تا ۱۲ هزار مگاواتی توان تولید برق در پیک تابستان، نیاز به واردات بنزین، کسری ۱۹۰ هزار میلیارد تومانی منابع هدف مندی یارانه‌ها، نیاز به فشارافزایی در مخازن پارس جنوبی، وارد شدن به نیمه دوم عمر مخازن نفتی و به‌طورکلی استهلاک زیرساخت‌های حوزه انرژی اعم از حوزه بالادستی نفت و گاز و نیروگاه‌های با طول عمر، نشان از وضعیت بحرانی بخش انرژی کشور دارد. این شرایط اثرات خود را در گام اول در قالب قطعی‌های بدون برنامه و سپس برنامه‌ریزی‌شده به صنایع نشان داد. ارزش کاهش تولید ۶.۲ میلیون تنی محصولات پتروشیمی در سال ۱۴۰۱ که عمدتاً به‌دلیل محدودیت‌های خوراک گاز بوده، بالغ بر ۲.۶ میلیارد دلار برآورد شده است. از طرفی قطعی‌های ناشی از ناترازی تولید و مصرف انرژی، بیش از همه بخش تولید کشور را هدف قرار داده است که سبب کاهش ارزش‌آوری، تلاطم در بازار داخلی و در نهایت منجر به تورم بیش نیز می‌شود.

ناهماهنگی سیاست‌گذاری در بخش انرژی، عدم‌واکنش مناسب و به‌موقع به تحریم‌ها، تلفات تولید تا مصرف، قیمت‌گذاری نامناسب، نبود رگولاتور و سازکار ناکارآمد بهینه‌سازی در کشور از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی صنعت انرژی کشور است. به این وضعیت محدودیت‌های جذب سرمایه‌گذاری خارجی و نبود سازکار انگیزشی مناسب برای سرمایه‌گذاران داخلی برای رفع این ناترازی‌ها هم اضافه می‌شود که دولت باید درصدد رفع آن برآید. در ادامه این بحث و نیز در تبیین چالش‌های حوزه انرژی، مهم‌ترین مشکلات این حوزه عبارتند از: ناترازی تولید و مصرف حامل‌های انرژی، قطعی برق و گاز و ایجاد محدودیت بر تولید، هزینه تعمیلی هدفمند کردن یارانه‌ها بر بخش انرژی، سازکار ناکارآمد بهینه‌سازی در کشور، تکثیر و تکثر سیاست‌گذار و نیز عدم‌پاسخگویی در ناهماهنگی‌های بخش انرژی، قیمت‌گذاری نامناسب، نبود تنظیم‌گر، بدهی‌ها و مطالبات کلان شرکت‌های عرضه‌کننده انرژی. در ادامه این وضعیت، لازم به توضیح است که دولت در برنامه هفتم توسعه (پیشرفت) به بخش انرژی تأکید مستقیم داشته و تحرک‌بخشی به چرخه قدرت ملی از طریق تمرکز بر جهش اقتصادی موردتأکید قرار گرفته و در این مسیر اهداف ذیل مدنظر قرار داده شده است:

- هدف رشد اقتصادی در برنامه معادل ۸ درصد
- رشد تشکیل سرمایه ناخالص (سرمایه‌گذاری) برابر ۲۶ درصد
- رشد اشتغال سالانه معادل یک میلیون شغل برابر ۳۰٫۹درصد
- متوسط نرخ تورم معادل ۱۹٫۷درصد و نرخ تورم هدف‌گذاری‌شده در پایان برنامه ۹٫۵درصد
- رشد بهر‌وری کل عوامل تولید ۲۰٫۸درصد با داشتن سهم ۳۵ درصدی از رشد اقتصادی
- عمر متوسط رشد تولید و صادرات نفتی معادل ۱۲٫۴درصد
- در همین رابطه احکام منتشرشده توسط سازمان برنامه و بودجه را می‌توان حول ۴ موضوع به‌شرح زیر دسته‌بندی کرد:

- رفع ناترازی تولید و مصرف حامل‌های انرژی با تأکید بر برنامه‌های بهینه‌سازی کامل انرژی در کشور
- سیاست‌گذاری متمرکز حوزه انرژی در ابعاد کلی آن
- افزایش کیفیت فراورده‌های نفتی تولیدی
- تولید حداکثری نفت خام و گاز طبیعی و اجرای کامل دیپلماسی انرژی

الف – رفع ناترازی تولید و مصرف حامل‌های انرژی با تأکید بر برنامه‌های بهینه‌سازی کامل انرژی در کشور

ب– سیاست‌گذاری متمرکز حوزه انرژی در ابعاد کلی آن

ج– افزایش کیفیت فراورده‌های نفتی تولیدی

د– تولید حداکثری نفت خام و گاز طبیعی و اجرای کامل دیپلماسی انرژی

کدام پایانی، یکی از مسائل مهم بخش انرژی کشور، ناترازی تولید و مصرف حامل‌های انرژی است که به‌دلیل توسعه نامناسب ظرفیت‌های تولید و انتقال انرژی، تلفات بالای زنجیره تولید، تبدیل، انتقال و توزیع که معادل یک میلیون و ۷۱۰هزار بشکه در روز معادل نفت خام برآورد شده است و نیز تلفات مربوط به تجهیزات مصرف انرژی، عدم‌تنوع در سبد انرژی کشور (وابستگی ۹۷ درصدی انرژی اولیه به نفت و گاز و وابستگی ۷۰ درصدی تولید برق به گاز سبک)، رشد مصرف انرژی در زمان اوج و عدم‌تنوع به مسئله بهینه‌سازی مصرف انرژی، کشور با مفضل ناترازی و عدم‌تعادل در سمت عرضه و تقاضای انرژی روبرو شده است. در این صورت، ریشه این ناترازی را می‌توان در عدم‌برنامه‌ریزی در اختصاص‌ها، مال‌ها، پیش‌بینی نامناسب رشد مصرف و در حوزه مالی و عدم‌سرمایه‌گذاری جست‌وجو کرد. ناترازی مالی در بخش انرژی، ناشی از اختلاف نرخ تمام‌شده و نیز نرخ تکلیفی حامل‌های انرژی و چرخه معیوب سرمایه‌گذاری ناشی از عدم‌پرداخت مطالبات سرمایه‌گذاران، بخش انرژی را به حوزه‌ای با درآمدهای ناپایدار و هزینه‌های رو به رشد بدل کرده است.

خبر

در بررسی دستاورد سفر پزشکیان به قزاقستان و ترکمنستان مطرح شد

«گفت‌وگوی برابر» برای صلح منطقه‌ای و جهانی



ارتقای سطح تجارت ایران و قزاقستان

بلکه به پل ارتباطی شرق و غرب اوراسیا تبدیل شوند. پزشک‌یان تشکیل کنسرسیوم کشتیرانی مشترک ایران و قزاقستان در دریای خزر، احداث سبیلوا، انبارها و مرکز توزیع نهاده‌های کشاورزی در بندر آکئوتو، تأسیس کارخانه مشترک صنایع غذایی و بسته‌بندی در قزاقستان، ایجاد پارک صادرات مصالح ساختمانی ایران در آلماتی، توسعه همکاری‌ها در فراآوری مواد معدنی و صادرات منطقه‌ای را طرح‌های قابل‌اجرا میان فعالان اقتصادی دو کشور برشمرد و از ایجاد شورای مشترک بازرگانی ایران و قزاقستان، توسعه خطوط پروازی مستقیم، تسهیل صدور روادید تجاری و برگزاری نمایشگاه‌های دائمی کالاهای دو کشور استقبال کرد.

مناسب است همه دستگاه‌های مرتبط نسبت به اجرای کامل مفاد این توافق، همکاری‌های لازم را به‌عمل آورند. امضای ۱۴ سند و تفاهمنامه همکاری و مبادله ۸ سند در زمینه‌های حمل‌ونقل، ترانزیت و لجستیک، مبادلات فرهنگی، معاضدت حقوقی، بهداشت و درمان، تعاملات دیپلماتیک و رسانه‌ای از دیگر دستاوردهای این سفر بود.

رئیس‌جمهوری افزود: حمل‌ونقل «موتور محرک توسعه اقتصادی دو کشور» است و ایران به‌عنوان دروازه جنوب به خلیج‌فارس و اقیانوس هند و قزاقستان به‌عنوان دروازه آسیای مرکزی به شمال و شرق می‌توانند با ایجاد کریدور فعال حمل‌ونقل، نه‌تنها مبادلات دوجانبه را گسترش دهند،

مسعود پزشک‌یان صبح پنجشنبه - ۲۰ آذر ۱۴۰۴ - در دیدار دوجانبه با همتای قزاقستانی به رشد ۴۰ درصدی تجارت دو کشور اشاره کرد و گفت: نقشه‌راه روابط تجاری دو کشور برای ارتقای سطح تجارت تا سقف ۳میلیارد دلار تهیه شده و آماده اجراست. امیدواریم دوطرف از ظرفیت‌های بخش خصوصی بیش از پیش بهره‌مند شوند.

به‌گزارش ایسنا، پزشک‌یان حل مشکلات ارتباطات بانکی را هم از ضرورت‌های توسعه مناسبات دانست و تأکید کرد: اجرای کامل موافقت‌نامه تجارت آزاد میان جمهوری اسلامی ایران و اتحادیه اقتصادی اوراسیا، زمینه‌ساز گسترش بیش از پیش روابط تجاری و اقتصادی میان ایران و قزاقستان خواهد بود.

ابتکار ترکمنستان برای رشد صلح و اعتماد جهانی

می‌کنید، نیاز واقعی دارد.

رئیس کابینه وزرا در امور اقتصادی ترکمنستان وارد عشق‌آباد پایتخت این کشور شد تا علاوه بر سخنرانی در اجلاس، با رئیس‌جمهوری ترکمنستان و سران کشورهای روسیه، پاکستان، عراق و میانمار نیز گفت‌وگویی دوجانبه داشته باشد.

پزشک‌یان در بدو ورود به ترکمنستان و در دیدار قربانقلی بردی‌محمداف، رهبر ملی و رئیس شورای مصلحت خلق این کشور، «اجلاس بین‌المللی صلح و اعتماد» را پاسخی به نیازهای امروز جهان دانست و بااشاره به اهمیت گسترش فضای تفاهم میان کشورها و ملت‌ها تصریح کرد: از ابتکار ارزشمند برگزاری این اجلاس که پاسخی به یکی از نیازهای اساسی دنیای امروز است، تشکر می‌کنم. جهان امروز بیش از هر زمان دیگر محتاج شکل‌گیری اعتماد، صلح و همکاری میان ملت‌هاست و طرح و ابتکاری که شما پیشگام آن بوده‌اید، بیانگر درک عمیق از واقعیات زمانه است. ما باید ارتباطات و همکاری‌های خود را افزایش دهیم، چراکه جامعه جهانی به چنین نگاهی که شما مطرح و دنبال

توافق جامع ایران و روسیه اجرایی می‌شود

رئیس‌جمهوری همچنین در دیدار ولادیمیر پوتین، همتای روس خود با تأکید بر عزم تهران برای اجرای توافق جامع همکاری‌های راهبردی میان دو کشور، تصریح کرد: مصمم هستیم توافقی را که به امضا رسانده‌ایم، اجرایی و عملیاتی کنیم. همکاری‌های مشترک به‌ویژه در حوزه‌های انرژی، حمل‌ونقل و راهگذرا در حال پیگیری است. در زمینه کریدوری نیز تا پایان سال زمینه‌های کامل اجرای این پروژه از سوی ایران فراهم خواهد شد. انتظار داریم طرف روسی نیز روند اجرای این توافقات را تسریع و نهایی کند.

پزشک‌یان بااشاره به اهمیت توسعه کریدورهای شمال – جنوب و شرق – غرب، گفت: پیگیری این مسیرها با سرعت در جریان است و قطعا دستور شما موجب شتاب‌گیری اجرای این پروژه‌های مهم و راهبردی خواهد شد. همکاری‌های کشاورزی میان دو کشور نیز بسیار مفید است و این الگو می‌تواند در سایر حوزه‌ها نیز توسعه

یابد. پوتین هم در این دیدار با ابلاغ «سلام گرم و بهترین

آرزوهای خود» به رهبر معظم انقلاب گفت: روابط دو

کشور به شکل بسیار مثبت در حال گسترش است. در سال گذشته، رشد مبادلات تجاری ۱۳ درصد بوده است. در ۹ ماه از امسال، ۸ درصد نیز افزایش داشته است.

ما کار را در طرح‌های کلان مشترک ادامه می‌دهیم که مربوط به نیروگاه بوشهر و توسعه زیرساخت‌ها، از جمله مسیر کریدور شمال – جنوب است.

رئیس‌جمهوری روسیه ادامه داد: ما همکاری‌ها را در زمینه انتقال گاز و برق بررسی می‌کنیم. در زمینه کشاورزی نیز، همکاری‌های زیادی داریم. تماس‌های نزدیک و تنگاتنگ ما در زمینه مسائل کلیدی بین‌المللی، همچنین مسائل مربوط به برنامه هسته‌ای ایران نیز ادامه دارد. شما کاملاً با موضع ما آشنا هستید و ما از ایران در سازمان ملل حمایت می‌کنیم. وزیران امور خارجه ما نیز همواره با هم در تماس هستند.

پزشک‌یان شامگاه جمعه پس از بازگشت از سفر به قزاقستان و ترکمنستان در گفت‌وگویی تلویزیونی با مثبت و سازنده توصیف کردن دستاوردهای این سفر بااشاره به امضای ۱۴ سند همکاری با قزاقستان افزود: در قزاقستان در بسیاری از زمینه‌های لازم برای توسعه همکاری‌های فیمابین به تفاهات خوبی رسیدیم. جمعی از فعالان اقتصادی ایرانی نیز در این سفر همراه ما بودند که در رایتزنی با طرف‌های خود، توافقات خوبی کسب کردند. وی با بیان اینکه در زمینه همکاری‌های فرهنگی و بهداشتی

ویژه تر از خبر

با اوج‌گیری نرخ طلا و سکه، حضور خریداران در بازار افزایش یافته‌است، اما کارشناسان هشدار می‌دهند بی‌توجهی به فاکتور رسمی، پلمب معتبر و قوانین صنفی می‌تواند خریداران را با زیان جدی روبرو کند.

به گزارش مهر، افزایش چشمگیر نرخ طلا و سکه در هفته‌های اخیر موجب‌شده است تا بازارهای سنتی خریدوفروش طلا با ازدحام‌بیشتری مواجه شوند. بررسی میدانی از بازار تهران نشان می‌دهد که سطح معاملات بالا رفته‌است و بسیاری از مردم با هدف حفظ ارزش دارایی خود به معامله طلا و سکه روی آورده‌اند. با این حال، کارشناسان نسبت به خطرات احتمالی خریدهای عجولانه و بی‌توجهی به قوانین هشدار می‌دهند.

نگرانی درباره سکه‌های غیراستاندارد

در حالی که بازار سکه به‌طور سنتی یکی از مطمئن‌ترین مسیرهای سرمایه‌گذاری در ایران به‌شمار می‌رود، افزایش موارد مربوط به عرضه مصنوعات غیراستاندارد و برخی تخلفات، حساسیت خرید در این بخش را بیش از گذشته کرده‌است.

editor@smtnews.ir

ایران و میانمار خواهان گسترش همکاری‌ها با یکدیگر هستند

و بااشاره به نیازهای اقتصادی و فنی میانمار افزود: ما بلیم در زمینه واردات نفت، بهره‌گیری از فناوری‌های استخراج نفت ایران و همچنین صادرات محصولاتی مانند چرم و لاستیک با ایران همکاری کنیم. تسهیل روابط بانکی و ایجاد همکاری میان بانک‌های مرکزی دو کشور نیز برای توسعه تجارت ضروری است. در چارچوب همکاری‌های بین‌المللی، به‌ویژه مقابله با اقدامات یک‌جانبه قهرآمیز، تمایل داریم تماس‌ها و هماهنگی‌های بیشتری با ایران داشته باشیم. نخست‌وزیر میانمار در بخش پایانی سخنان خود به برگزاری انتخابات آتی در میانمار اشاره و اظهار کرد: قرار است انتخابات در دسامبر امسال در ۳ مرحله برگزار شود و ما از ۹۰ کشور دعوت کردیم تا به‌عنوان ناظر حضور یابند. از جمهوری اسلامی ایران نیز دعوت می‌کنیم در این روند مشارکت کند.

تکمیل پروژه ریلی بصره - شلمچه، اولویت ایران و عراق

فعال را راهی برای رساندن صدای حق‌طلبی ملت‌های منطقه به مجامع بین‌المللی و گوش‌های سنگین اروپایی‌ها و امریکایی‌ها دانست.

در این دیدار رئیس‌جمهوری عراق با ابراز خرسندی از ملاقات با پزشک‌یان، به تشریح روند موفق برگزاری انتخابات در عراق پرداخت و گفت: ایران ما مهم‌ترین همسایه خود می‌دانیم. امنیت ما با امنیت ایران گره خورده‌است و کمک‌های همیشگی ایران به دولت و ملت عراق هرگز فراموش نخواهد شد.

تأکید سران ایران و پاکستان بر تقویت همکاری

اقتصادی را از پیش‌نیازهای مهم گسترش روابط دانستند.

در این دیدار، مسائل منطقه‌ای و اهمیت هماهنگی بیشتر در چارچوب ابتکارهای مشترک نیز موردتوجه قرار گرفت و رئیس‌جمهوری ایران و نخست‌وزیر پاکستان با تأکید بر اشتراکات تاریخی، فرهنگی و مرزی، گسترش تعاملات در حوزه‌های انرژی، تجارت، امنیت مرزی، توسعه بازارچه‌های مرزی و افزایش پیوندهای مردمی را برای ارتقای ثبات و رفاه منطقه ضروری ارزیابی و ابراز امیدواری کردند. روند اجرای توافقات دوجانبه با سرعت و انسجام بیشتری دنبال شود و روابط دو کشور در مسیر رو به رشد فعلی تقویت شود.

رئیس‌جمهوری همچنین در دیدار عبداللطیف رشید، همتای عراقی خود با تأکید بر ضرورت پیوند میان تجار، دانشگاه‌ها و صنایع دو کشور، افزود: سرمایه‌گذاری مشترک و توسعه ارتباطات مرزی از اولویت‌های ماست. به استانداران استان‌های مرزی اختیار ویژه داده‌ایم تا از ظرفیت‌های گسترده موجود برای افزایش تبادلات استفاده شود.

پزشک‌یان اتصال خطوط ریلی میان دو کشور را اقدامی ضروری دانست و تکمیل پروژه ریلی بصره - شلمچه را یکی از اولویت‌های اصلی ایران عنوان کرد و توسعه دیپلماسی

آخرین بخش از برنامه‌های رئیس‌جمهوری اسلامی ایران

در سفر به ترکمنستان، دیدار شهباز شریف، نخست‌وزیر پاکستان بود که در این دیدار دوطرف آخرین وضعیت روابط دوجانبه را بررسی و بر ضرورت تقویت همکاری‌های مشترک و سرعت‌بخشی به اجرای توافقات موجود تأکید کردند.

در جریان این گفت‌وگو، مقامات عالی دو کشور بااشاره به ظرفیت‌های گسترده ایران و پاکستان در حوزه‌های حمل‌ونقل، ترانزیت و توسعه زیرساخت‌های مرزی، بر پیگیری عملی توافقاتی که در سفر اخیر رئیس‌جمهور ایران به اسلام‌آباد نهایی شده بود، تأکید کردند و توسعه مسیرهای ارتباطی، تسهیل رفت‌وآمد تجاری و ارتقای همکاری‌های

گزارش رئیس‌جمهوری به مردم

نیز روند رایزنی‌ها بسیار خوب پیش رفت، تصریح کرد: در جریان سفر به قزاقستان، همچنین از دانشگاه و یکی از بیمارستان‌های پیشرفته‌ای که در آستانه ساخته‌شده نیز، بازدید کرده و گفت‌وگوهای مفیدی در زمینه تعاملات پزشکی و بایوتکنولوژی و پزشکی دیجیتال داشتیم. رئیس‌جمهوری بااشاره به سفر به ترکمنستان برای شرکت در اجلاس بین‌المللی صلح و اعتماد اظهار کرد: در بدو ورود به ترکمنستان، با رهبر ملی این کشور دیدار داشتیم و توافقات قبلی دو کشور را مرور کردیم و به نتایج خوبی

بازار طلا و سکه داغ شد

فعالان بازار می‌گویند: نبود آگاهی کافی هنگام مراجعه حضوری و خرید سکه می‌تواند مشکلات جدی برای خریداران ایجاد کند؛ از اختلاف در وزن و مشخصات گرفته تا مشکلات در زمان فروش. در همین راستا، یکی از تأکیدات مهم فعالان صنفی، ضرورت دریافت فاکتور رسمی هنگام خرید است. براساس قوانین نظام صنفی، تمام معاملات - حتی کوچک - باید با فاکتور معتبر، دارای مهر، شماره واحد صنفی و اطلاعات کامل انجام شود. باوجود این الزام قانونی، همچنان برخی واحدهای صنفی از صدور فاکتور کامل خودداری می‌کنند یا فاکتورهایی ارائه می‌دهند که فاقد اطلاعات ضروری است. برخی فروشندگان نیز با بیان ادعای نادرست «سکه نیازی به فاکتور ندارد» خریداران را گمراه می‌کنند، در حالی که چنین رفتاری خلاف مقررات صنفی است و در صورت بروز مشکل، پیگیری را برای خریدار بسیار دشوار می‌کند.

مشکلات خریدهای آنلاین

همچنین در سال‌های اخیر با افزایش خریدهای اینترنتی طلا و سکه، مشکلات مربوط به فاکتورهای غیر قابل‌استناد بیشتر شده‌است. گزارش‌های میدانی نشان

می‌دهد که برخی واحدها برای معاملات غیر حضوری، فاکتورهایی صادر می‌کنند که فاقد آدرس، مهر یا مشخصات استاندارد کالاست. به گفته کارشناس صنفی، این فاکتور‌ها در زمان بروز اختلاف برای مثال درباره عیار، نرخ یا پلمب سکه - هیچ ارزش حقوقی ندارند و خریدار را در موقعیت پرخطری قرار می‌دهند.

توصیه‌های مهم به خریداران

- بررسی‌های میدانی خبرنگار مهر از بازار نشان می‌دهد که با افزایش قیمت‌ها، رعایت قوانین و دقت در روند خرید اهمیت مضاعفی پیدا کرده‌است. کارشناسان به خریداران توصیه می‌کنند:
- خرید خود را تنها از واحدهای دارای پروانه معتبر انجام دهند.
- تا قبل از دریافت فاکتور کامل، مهر شده و سرب‌گذار از واحد صنفی خارج نشوند.
- از خریدهای اینترنتی به‌ویژه برای طلا و سکه تا حد امکان پرهیز کنند.
- حتما سکه را با پلمب معتبر همان واحد دریافت کنند.
- در صورت مشاهده تخلف، موضوع را سریعاً از طریق مراجع صنفی پیگیری کنند.